

LA INVESTIGACIÓ BIOLÒGICA MARINA A CATALUNYA

per CARLES BAS

Encara que una autèntica investigació en el camp de la biologia marina catalana s'inicia l'any 1949 amb la creació de la Secció de Biologia Marina de l'Institut de Biologia Aplicada (CSIC), que després fou convertida en l'Institut d'Investigacions Pesqueres, cal assenyalar que certes activitats relacionades amb aquest camp de la recerca tingueren lloc abans, i fins i tot a començaments del present segle, quan el Professor Odon de Buen era nomenat catedràtic a la Universitat de Barcelona. Més tard ell mateix fundaria el laboratori Oceanogràfic de Palma i contribuí de formes diverses a la recerca marina a Catalunya. Concretament hem de citar les campanyes oceanogràfiques dutes a terme per R. de Buen F. Navarro els anys 1933 y 1934. També Margalef treballa en el fitoplancton marí abans de l'esmentada fundació de l'Institut. Ens cenyirem, per tant, a les accions de l'Institut des del 1949 fins els moments actuals.

Caldria tan sols donar una ullada als 43 volums publicats, més els 18 que pertanyen a la sèrie de l'Institut de Biologia Aplicada, per tal d'assenyalar l'interés de la tasca portada a terme pels membres de l'Institut a l'oceanografia catalana en un sentit molt ampli. Aquesta tasca comporta en els seus primers moments una sèrie de treballs dirigits a conèixer millor cada un dels següents aspectes: biologia de les espècies marines, amb especial atenció per aquelles d'importància pesquera, característiques de la pesca a la costa catalana; en l'aspecte hidrogràfic cal esmentar una atenció especial als estudis fitoplantològics. Es poden citar en la bibliografia d'aquest primer període una llarga llista de treballs del tipus esmentat. Es disposava sols del petit centre de Blanes, i d'un reducte a la Universitat de Barcelona, dins la càtedra de Zoologia. Tampoc es disposava de vaixell especialitzat i la penúria econòmica era molt gran; l'entusiasme, però, fou meravellós. A partir de 1961, inaugurat ja el nou Cen-

tre de la Barceloneta, una nova etapa entra en joc; utilitzant barques de pesca llogades, s'organitzen programes d'investigació pesquera, oceanogràfica, producció primària, plancton, etc. Així es continua fins a mitjans de la dècada dels 70, moment en el que si bé la intensitat de recerca és molt forta, està dirigida a zones allunyades de les nostres costes —Sahara, Sudàfrica, etc.— disminuint l'acció en els mars catalans i per tant mediterranis. Cal, però, insistir en el fet que el pes de la totalitat de les recerques afectades, totes elles de gran interès a nivell estatal, recaigueren pràcticament en els científics de Barcelona.

En el moment actual hi ha la possibilitat d'utilitzar dos vaixells oceanogràfics; per una banda el CORNIDE DE SAAVEDRA, que pertany a la Subsecretaria de Pesca i Marina Mercante, i el GARCIA DEL CID que pertany al Consejo Superior de Investigaciones Pesqueras que coordina certes accions dels Instituts de Recerca Pesquera.

Cara al futur cal situar la qüestió, almenys pel que a mi fa referència, en dos nivells diferents, sense que per això es considerin exclusius. Per una banda tenim tota una sèrie d'aspectes relacionats amb la Biologia Marina, l'oceanografia, els models, etc., i per altra, certs tipus de coneixements que permeten de destriar les tecnologies més adients i fins i tot assajar de fer-les anar endavant.

En realitat, en el nostre mar la importància d'aquest tipus de recerca presenta dos aspectes interessants: en primer lloc, la pesca com activitat humana resulta poc important en el context de les activitats industrials a Catalunya i pel contrari la problemàtica del Mar Català, les qüestions de contaminació dinàmica, etc., són del més gran interès teòric i pràctic. Caldrà que les nostres accions estiguin prefigurades en un sentit ampli ja que limitar-les a les nostres costes podria no deixar entrellucar el sentit del problema.

Per tal de portar endavant una autèntica recerca fonamentada i útil caldrà tenir en compte les dues qüestions següents:

- Que d'alguna manera s'abastin tots els Països Catalans.
- Que mantingui una relació estreta amb: les investigacions en la conca mediterrànea, que no defugi certs aspectes lligats directament amb la tecnologia i les relacions terra-mar i aire-mar, aigua-mar i d'altres.